

VICTORIA MĂRGINEANU

absolventă, L.T. „Olymp”, Costești, Iași

Arta afișului

Mereu am asemuit posterul cu o mină de zăcămintă din care poți extrage cât mai multe roci de idei și informații (afirm asta referindu-mă mai mult la posterul ca artă decât la afișele de prin Chișinău). Dar ce este, de fapt, un **poster**? E o suprafață de hârtie compusă atât din elemente grafice, cât și din text, ce atrage privirile, dar și transmite o anumită informație/un sentiment.

În puțin mai mult de o sută de ani, scrie expertul în postere Ioan Barnicoat, acesta a ajuns să fie recunoscut

ca o formă de artă și atrage artiști, de la pictori precum Toulouse-Lautrec și Mucha la designeri de teatru și comerciali. Ele au variat în stiluri de la Art Nouveau, simbolism, cubism la Art Deco și Bauhaus. Mai mult formale, posterele erau adesea de un hippie incoerent al anilor '60.

Opera de artă este exagerarea unei idei.

pe Zidul Berlinului, pe statuia Sf. Wenseslas în Praga ș.a. Un exemplu recent este „HOPE” de Shepard Fairey, dedicat lui Barack Obama.

Un alt tip de **postere** sunt cele pentru **film**. Colectarea acestora a și devenit un hobby major (prețurile fiind vizibile!). Drept exemplu pot fi luate afișele de Fritz Lang din filmul „Metropolis”. Sunt solicitate de asemenea posterele filmelor horror și science fiction. În

muzică posterul are un rol mai special și își găsește popularitatea în dormitoarele adolescenților, mai ales trupele rock. O altă categorie a afișelor

sunt cele **educaționale**, utilizate în mediul academic (conferințe) pentru a promova și a explica munca de cercetare. Având în vedere lumea diversă a modernității, posterul rămâne a fi o arenă deschisă pentru mulți toreadori ai artei.

Febra posterelor s-a extins, atribuindu-și mai multe ipostaze. Mediul său de expunere fiind primordial strada, a avut de la început un orizont de transmitere „popular” (înțeles ca *pop culture*). Însă tehnicile și compozițiile tatonate de creatorii lor au condus repede la structuri instituționalizate de stimulare a exuberanței artistice dezlănțuite pe calea *mesteșugului* de afișe.

Arta afișului este o artă specific poloneză, autentică, inovatoare.

Jules Cheret este considerat „părintele” plăcilor publicitare. Industria a atras imediat serviciul pictorilor, aceasta fiind o sursă de venituri pentru a se întreține. Însă popularitatea artei poster a fost de așa natură încât în 1884 a avut loc una din cele mai importante expoziții la Paris.

Astfel, cele mai întâlnite sunt **posterele politice și de propagandă**. Pe timp de război au fost folosite afișe în scopuri propagandistice (persuasiune și motivare) cum ar fi celebrul Rosie Riveter, prin care femeile erau îndemnate în timpul celui de-al Doilea Război Mondial: „We can do it” (putem trece peste aceasta!). Au fost tipărite și postere *hand-made* politice care au apărut

Machbeth, Jan Lenica

Pictorii și graficienii au valorificat-o și au ridicat-o până la culmile care au făcut să se vorbească despre o școală poloneză de afiș. Nu întâmplător, în 1966 la Varșovia a fost inaugurat primul Muzeu al Afișului din lume, iar cu doi ani mai târziu, la Galeria Zacheta, s-a desfășurat prima Bienală Internațională a Afișului. Incantațiile poetice, pasiunea, impetuzitatea, variațiile tematice, bogăția de culori, o întreagă gamă de ingrediente și intensități ale afișelor poloneze au născut o veridică revelație pe plan mondial, transformându-le în adevărate modele pentru creatorii de gen de pe întreg mapamondul.

În avalanșa explorării, prin strâmtorile crizei și prin insulele cunoașterii, afișul a ajuns și la Chișinău. În primăvara anului curent, pentru prima dată, a fost organizată o expoziție de **afișe poloneze**, cu motive românești și spaniole. Aceasta a inclus lucrări din colecția Institutului Cultural Polonez din București și a fost inaugurată la Muzeul Național de Artă al Moldovei.

În seria de afișe *Motive spaniole în afișul polonez*, create în ani de metamorfoze succesive ale artei contemporane, se reunesc mituri și rituri de excepție. Toate sunt postere ce anunță evenimente culturale: spectacole de teatru, de operă, filme, expoziții și chiar inaugurarea unei librării spaniole. Printre ele vom întâlni un Don Carlos, câțiva Don Juan și câteva Carmen. Sunt afișe ce anunță premiera unor spectacole precum *Bodas de Sangre*, *La casa de Bernarda Alba* sau *Fuente Ovejuna*, ale lui Federico García Lorca. Pe lângă acestea, se regăsesc afișe create pentru expozițiile Goya, Picasso și Salvador Dali, dar și afișe pentru

anumite filme ale lui Buñuel sau pentru cicluri de film spaniol. Starowiejski, Lenica, Mlodozieniec, Eidrigevicius, Pagowski sunt nume de frunte ale artei poloneze contemporane, dar care aparțin, fără îndoială, elitei mondiale în arta posterului.

Seria de afișe intitulată *Motive românești în afișul polonez* reflectă dimensiunea cinematografică a culturii românești prezente în societatea poloneză. Wiktor Sadowski, Andrzej Pagowski, Wiesław Wałkusi, Marian Nowinski, Jan Zielinski sunt doar câteva dintre numele importante ale Școlii poloneze de afiș, ale căror lucrări au fost reunite în expoziția din incinta muzeului. Creațiile acestora sunt dedicate filmelor românești care au rulat pe marile ecrane din Polonia, pelicule celebre regizate de Liviu Ciulei, Dan Pița, Mircea Veroiu, Sergiu Nicolaescu ș.a.

În România ultimelor decenii, chiar în condițiile constrângerilor, arta afișului a cunoscut realizări originale și valoroase. O serie de artiști, printre care pot fi amintiți Alexandru Balan, Nicolae Corneliu, Constantin Costa, Sergiu Dinculescu, Pompiliu Dumitrescu, Florin Ionescu, Albin Stănescu, Ion Stendl și Clara Tamaș au realizat afișe la cote valorice și calitative similare producțiilor occidentale.

Toulouse Lautrec, Mieczysław Górowski

Sfârșitul jocului,
Mieczysław Górowski

Unul dintre remarcabilii graficieni polonezi ne îndeamnă spre *America! America!*, pe când altul spre *Ghereta cu cântece*, unul ne oferă o porție intensă de Jazz, iar un altul parcă ne atenționează ca nu cumva să fim un *Prost toată viața*. Până la urmă e o *Luptă pe hârtie* sau în realitate, important e să nu ne lăsăm învinși, să trecem prin săbiile suferinței ca la final s-ajungem mai puternici, mai rezistenți, mai Noi. Prin decodarea diverselor mesaje ale afișelor ni se înfățișează o lume nouă, pentru mulți necunoscută, dar explorabilă, mai ales prin faptul că începe să capete contur și în spațiul nostru mioritic. Astfel, tinerii artiști au tendința să experimenteze/perfecționeze arta afișului, încât viitorul așteaptă să ne surprindă cu expoziții naționale cât mai revelatoare.

Arta afișului ne oferă atâtea clicuri, însă toate spre e-mailuri diferite. Până la urmă, mesajul acestuia trebuie să dețină imagini clare ca în epigrama lui Mihai Moleșag: *Zăbovind la o pictură, / Spectatorii vin cu droaia. / Stau cu sufletul la gură... / Ca să se oprească ploaia.*